

**Rechtspraak inzake omvang schadevergoeding bij
mesothelioomslachtoffers**

Erasmus Universiteit Rotterdam
Rotterdam Institute for Private Law

April 2011

Prof. mr S.D. Lindenberg
Mw. mr. I. van der Zalm

Rechtspraak inzake omvang schadevergoeding bij mesotheliomslachtoffers

1. Inleiding

1.1 Onderzoek

Schade als gevolg van mesotheliom kan bestaan uit zowel vermogensschade als ander nadeel (art. 6:95 BW). Hieronder zal een overzicht volgen van de rechterlijke uitspraken inzake schadevergoeding aan mesotheliomslachtoffers, voor zover mogelijk gespecificeerd naar vermogensschade en ander nadeel. De vraag die centraal staat is hoe rechterlijke uitspraken zich wat betreft de hoogte van de toegewezen schadevergoeding verhouden met de standaardbedragen van het IAS.

Het Instituut Asbestslachtoffers (hierna: IAS) zorgt voor de bemiddeling tussen (ex-)werknemers met mesotheliom (en hun huisgenoten) en (ex-)werkgevers of hun verzekeraars over het betalen van een schadevergoeding. Er wordt gewerkt met een standaardbedrag van (op dit moment) € 58.026,-. Dit betreft een vergoeding voor immateriële schade (smartengeld) van € 52.218,-, een vergoeding voor materiële schade van € 2.904,- en een vergoeding van overlijdensschade van € 2.904,-. Indien aantoonbaar is dat deze laatste twee posten hoger zijn, kan de schadevergoeding hoger uitvallen.¹

Om de verhouding tussen de hoogte van het toegewezen bedrag aan schadevergoeding in rechterlijke uitspraken en het standaardbedrag van het IAS te onderzoeken, zullen specifieke omstandigheden die leiden tot het bedrag aan schadevergoeding in rechterlijke uitspraken op een rij gezet worden.

1.2 Ondernomen stappen

Ten behoeve van dit onderzoek is gezocht naar uitspraken op rechtspraak.nl, waarbij gebruik is gemaakt van diverse zoekwoorden. Tevens is er gebruik gemaakt van de Kluwer-portal (waarin onder andere de Groene serie Schadevergoeding (losbladigen), NJ, NJF, RvdW en jurisprudentie Verkeersrecht zijn opgenomen) en is de Smartengeldgids geraadpleegd.²

Aangezien er een beperkt aantal uitspraken gevonden is, heeft er op 23 maart 2011 een gesprek plaats gevonden met Machiel van der Woude (Instituut Asbestslachtoffers). Hier zijn de voorlopige onderzoeksresultaten besproken en heeft Machiel van der Woude nog een map met door hem verzamelde artikelen en rechtspraak inzake mesotheliom ter inzage gegeven. Daarnaast is er besproken bij wie er eventueel nog navraag naar ongepubliceerde uitspraken zou kunnen worden gedaan. Zodoende is contact gezocht met Bob Ruers (Wout van Veen Advocaten), August Van (Beer Advocaten) en André Mol (Allianz). Bob Ruers heeft een aantal uitspraken toegezonden, deze zijn meegenomen in het onderzoek. August Van gaf aan dat hij geen uitspraken heeft die niet gepubliceerd zijn. André Mol liet weten een uitspraak te kennen, maar dit betrof de uitspraak van de Rechtbank Middelburg van 23 augustus 2010,³ die aanleiding is geweest voor dit onderzoek.

¹ Informatie van het IAS, <www.asbestslachtoffers.nl>, onder het kopje 'Regeling', 'Schadevergoeding'. Genoemde bedragen gelden voor 2011 en worden jaarlijks geïndexeerd.

² M. Jansen, *Smartengeld. Uitspraken van de Nederlandse rechter over vergoeding van immateriële schade*, ANWB 2009 (inclusief aanvulling 2010).

³ Ktr. Rb. Middelburg 23 augustus 2010, zaaknr. 185563, rolnr. 09-2785.

Daarnaast stelde Machiel van der Woude voor dat er navraag naar ongepubliceerde uitspraken zou worden gedaan bij rechtbanken in het land. Hiertoe is (telefonisch) contact opgenomen met enkele rechtbanken,⁴ maar dit lijkt niets op te leveren.

2. Smartengeld

2.1 Algemeen

Immateriële schade bij mesotheliom komt voor vergoeding in aanmerking op grond van art. 6:106 lid 1 onder b BW. De rechter heeft bij de vaststelling van de omvang van het smartengeld een grote mate van vrijheid. Het gaat om vaststelling 'naar billijkheid', waarbij de rechter rekening mag houden met alle omstandigheden van het geval.⁵ In praktijk is hierbij sprake van gevalsvergelijking, welke methode instemming heeft van de Hoge Raad.⁶

2.2 Relevante factoren omvang smartengeld

Er zijn diverse omstandigheden te noemen die relevant zijn bij het bepalen van de omvang van het smartengeld. In de parlementaire geschiedenis is te lezen dat er bijvoorbeeld gedacht kan worden aan de mate waarin de benadeelde is getroffen, de aard en de ernst van het lichamelijk letsel, de mate van verwijtbaarheid, de aard van de aansprakelijkheid en de economische omstandigheden van beide partijen.⁷ De Hoge Raad heeft op dit punt het volgende overwogen:

*"Bij de begroting van deze vergoeding dient de rechter rekening te houden met alle omstandigheden. Hierbij moet in een geval als het onderhavige met name worden gedacht aan enerzijds de aard van de aansprakelijkheid en anderzijds de aard, de duur en de intensiteit van de pijn, het verdriet en de gederfde levensvreugde die voor het slachtoffer het gevolg zijn van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust. Onder het verdriet is ook begrepen het verdriet dat het slachtoffer heeft doordat als gevolg van deze gebeurtenis zijn levensverwachting is bekort."*⁸

Er dient bij de vaststelling van de omvang van het smartengeld dus gelet te worden op de in vergelijkbare gevallen toegewezen bedragen, waarbij de omstandigheden van het geval in acht dienen te worden genomen. Het is aan de rechter om te bepalen welke omstandigheden in een specifieke situatie zwaarder wegen. Wanneer het gaat om een ziekte met een fataal karakter kan de nadruk enerzijds gelegd worden op de duur van het lijden en anderzijds op de intensiteit van het lijden. In het eerste geval zal dit een relatief bescheiden bedrag aan smartengeld tot gevolg hebben, terwijl in het laatste geval een relatief hoog bedrag voor de hand ligt. In de literatuur is gesteld stelt dat het in dergelijke gevallen in de rede ligt om beide

⁴ Er is contact opgenomen met de volgende rechtbanken: Dordrecht, Breda, Leeuwarden, Utrecht, Arnhem en Middelburg. Het merendeel van de rechtbanken gaf aan dat ze dachten weinig te kunnen betekenen zonder partijnamen en zaaknummers, maar ook dat er een schriftelijke aanvraag nodig is, alvorens deze vraag in behandeling kan worden genomen. Rechtbank Dordrecht is de enige rechtbank die een afwijkend antwoord gaf en op zoek is gegaan naar uitspraken. Er is terug gebeld door een medewerker van de rechtbank en medegedeeld dat er niets gevonden is.

⁵ T-M, Parl. Gesch. Boek 6, p. 377.

⁶ HR 8 juli 1992, NJ 1992, 714 (AMC/O) en HR 17 november 2000, NJ 2001, 215 m.nt. A.R. Bloembergen (Druif/Bouw). Zie hierover ook *Schadevergoeding* (Lindenbergh), art. 106, aant. 40.

⁷ T-M, Parl. Gesch. Boek 6, p. 377 en 388.

⁸ HR 8 juli 1992, NJ 1992, 714 (AMC/O), rov. 3.3.

gezichtspunten in het oordeel te betrekken en deze gevallen te beschouwen als ernstig, maar niet als de meest ernstige, zoals de gevallen van zeer ernstige blijvende invaliditeit.⁹ Gesteld wordt dat deze gedachte in de rechtspraak lijkt te worden gevolgd in geval van fatale asbestziekten, daar er in dergelijke gevallen weliswaar substantiële bedragen, maar niet de allerhoogste worden toegewezen.¹⁰

2.3 Relevante factoren voor smartengeld bij mesothelioom

In geval van mesothelioom zijn er verschillende factoren aan te wijzen die mee kunnen wegen bij de bepaling van de omvang van het smartengeld. Omstandigheden die in de rechtspraak veel genoemd zijn, zijn de aard van de aansprakelijkheid, de leeftijd van het slachtoffer en de daarbij de resterende levensverwachting, de lengte van het ziekbed en de ernst van het lijden (zowel lichamelijk als psychisch). Veelal vindt er bij het bepalen van de omvang van het smartengeld vergelijking plaats met soortgelijke gevallen of wordt er aangesloten bij het normbedrag van het IAS. Ten behoeve van de overzichtelijkheid van de bestudeerde uitspraken zijn alle uitspraken in de onderstaande tabel opgenomen. Bij elke uitspraak is het toegekende bedrag aan smartengeld te vinden (de bedragen zijn niet geïndexeerd) en de omstandigheden die daarbij blijken de uitspraak relevant zijn.

Bedrag smartengeld	Bedrag vermogensschade	Relevante omstandigheden	Instantie	Vindplaats
€ 68.067,03 (f 150.000)	€ 12.725,36 (f 28.043,48)	- Aard van schadetoebrengende oorzaak; - Leeftijd; - Normale levensverwachting; - Lang ziekteproces met slechte prognose.	Ktr. Rb. Rotterdam 10 juni 1993	VR 1994, 120
€ 45.378	-	- Ongunstige levensverwachting; - Gelet op de pijn en het leed die met de ziekte gepaard gaan.	Rb. Middelburg 5 december 1995	KG 1995, 199 Smartengeldgids, nr. 698
€ 45.378,02 (f 100.000) (voorschot)	-	- Zeer ongunstige levensverwachting; - De pijn en het leed die gepaard gaan met mesothelioom.	Rb. Haarlem 6 augustus 1996	KG 1996, 281
€ 11.344,51 (f 25.000) (voorschot)	-	- Betrekkelijk hoge leeftijd van slachtoffer bij openbaring mesothelioom; - Betrekkelijk kort ziektebed.	Rb. Rotterdam 28 november 1996	Rolnr. 1291/96
€ 45.378,02 (f 100.000) (voorschot)	-	Korte levensverwachting.	Hof Den Haag 4 maart 1997	Rolnr. 95/925 Smartengeldgids, nr. 699
€ 45.378,02 (f 100.000) (voorschot)	-	- Zeer ongunstige levensverwachting; - Ernstig psychisch leed; - Duur van het dienstverband; - Reeds gedeeltelijk arbeidsongeschikt; - Reeds minder goede gezondheid voordat diagnose mesothelioom werd	Rb. Leeuwarden 14 juli 1997	LJN AH7268

⁹ S.D. Lindenberg, *Smartengeld* (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 1998, p. 247.

¹⁰ *Schadevergoeding* (Lindenberg), art. 106, aant. 50.1.

		gesteld.		
€ 34.034	-	- De aard van de aansprakelijkheid de ernst van het lijden (zeer veel pijn); - De duur van het ziekteproces (man leefde nog slechts 7 maanden nadat de ziekte zich openbaarde); - Leeftijd (de man was 70 jaar terwijl de gemiddelde levensverwachting voor hem nog 8 jaar bedroeg).	Rb. Rotterdam 30 juli 1998	Rolnr. HA ZA 97/1085 Smartengeldgids, nr. 681
€ 34.034	-	- De pijn; - De behandelingen; - Gederfde levensvreugde; - De plotselinge verkorting van de levensverwachting; - Rekening houdend met vergelijkbare gevallen.	Rb. Middelburg 19 augustus 1998	Rolnr. 97/777 Smartengeldgids, nr. 682
€ 61.260,33 (f 135.000)	€ 6.900,18 (f 15.206) (materiële schade), € 10.395,20 (f 22.908) (gederfd levensonderhoud).	- Leeftijd; - Langer ziektebed dan normaal, wat het lijden heeft verlengd; - Ernstig verminderde levensverwachting.	Ktr. Rb. Middelburg 24 augustus 1998	JAR 1998/207
€ 45.378,02 (f 100.000)	-	- Pijnlijk ziekteproces van 9 maanden; - aanzienlijke statistische levensverwachting van 11,5 jaren; - Herhaalde ziekenhuisopnamen en behandelingen.	Rb. Arnhem 17 september 1998	NJ 1999, 461
€ 34.034	-	De rechtbank heeft het bedrag gebaseerd op een aantal vergelijkbare gevallen.	Rb. Middelburg 20 januari 1999	Rolnr. 98/287 Smartengeldgids, nr. 680
€ 40.840,22 (f 90.000)	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm. (overleden op 32 jarige leeftijd, maar het niet kunnen hebben van genot van een hogere vergoeding speelt een grotere rol)	Rb. Almelo 27 januari 1999	VR 2000, 24
€ 40.840	-	- Aard van de aansprakelijkheid; - Ernst van het lijden; - Duur van het ziekteproces; - De maatschappelijke ontwikkelingen op terrein van asbestziektes; - Eerdere rechterlijke uitspraken.	Rb. Rotterdam 22 november 2001	Rolnr. 00/ 298 Smartengeldgids, 685
€ 40.840,22 (f 90.000)	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm. (Lijdensweg van 3,5 jaar is geen omstandigheid die noopt tot afwijking.)	Rb. Roermond 28 februari 2002	LJN AD9729
€ 50.000	-	- Verkorte levensverwachting van 17 jaar; - Ernstig lichamelijk lijden; - Negen maanden psychisch geleden onder de angst van vaststelling van mesothelioom.	Hof Den Haag 24 juli 2002	Rolnr. C01-158 Smartengeldgids, nr. 693

€ 43.848,35 (f 90.000)	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	CRvB 16 oktober 2002	LJN AE9683
€ 50.840	-	- Aard van de aansprakelijkheid (werkgeversaansprakelijkheid); - Duur en intensiteit verdriet; - Gederfde levensvreugde.	Ktr. Rb. Rotterdam 28 november 2002	Rolnr. 96/19.646 Smartengeldgids, nr. 700
€ 45.000	-	Gekeken naar vergelijkbare gevallen wat betreft: leeftijd (56 jaar), duur ziekte, ernst van het lijden.	Ktr. Rb. Middelburg 12 mei 2003	LJN AH7408
€ 45.000 (voorschot)	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Dordrecht 17 juli 2003	LJN AI0128
€ 45.010	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Den Haag 24 maart 2004	Rolnr. 00/32 Smartengeldgids, nr. 683
€ 50.000	-	- Slachtoffer is kort in dienst geweest bij werkgever; - Aansprakelijkheid werkgever berust op toerekenbaar tekortschieten in de nakoming van zorgplicht voor de veiligheid van de werkomgeving; - Levensverwachting is sterk bekort (statistisch ruim 20 jaar), waardoor slachtoffer psychisch heeft geleden; - Overleden op 50-jarige leeftijd; - Mesotheliom gaat gepaard met ernstig lichamelijk lijden.	Ktr. Rb. Maastricht 2 november 2005	LJN AU5960 Zaaknr.: 157204
€ 20.000 (voorschot)	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm (met aftrek van 50% eigen schuld, i.v.m. eiser is kleine ondernemer).	Rb. Rotterdam 1 augustus 2006	LJN AY5429
€ 35.000 (voorschot)	-	- Als gevolg van blootstelling aan asbest ongeneeslijk ziek geworden; - De levensverwachting is beperkt als gevolg van mesotheliom.	Hof Arnhem 27 februari 2007	LJN AZ9763
€ 30.000 (voorschot)	-	- Eiser is als gevolg van blootstelling aan asbest ongeneeslijk ziek geworden; - Zijn levensverwachting is beperkt; - Relatief jeugdige leeftijd.	Rb. Maastricht 16 april 2007	LJN BA3241
€ 50.000	€ 3.130,57	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Amsterdam 16 mei 2007	LJN BA5593
€ 30.000 (voorschot)	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Groningen 15 juni 2007	LJN BA7469
€ 50.000	-	- Kortdurend dienstverband; - Aard van de aansprakelijkheid (werkgeversaansprakelijkheid); - Sterk bekorte levensverwachting (in casu 20 jaren); - Ernstig lichamelijk en psychisch lijden dat gepaard gaat met mesotheliom.	Hof Den Bosch 8 januari 2008	LJN BD5678

€ 35.000 (voorschot)	-	- Slachtoffer is als gevolg van blootstelling aan asbest ongeneeslijk ziek geworden; - Levensverwachting is zeer beperkt.	Rb. Middelburg, 15 januari 2009	LJN BI8708
€ 50.000	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Ktr. Rb. Haarlem 1 april 2009	Rolnr. 07/6559 Smartengeldgids, nr. 688
€ 40.000	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm (met aftrek van 20%, welke voor rekening aannemer blijft).	Rb. Rotterdam 29 april 2009	LJN BI8604 Rolnr. 07-1700 Smartengeldgids nr. 46 supplement)
€ 43.167,25	-	Het normbedrag van het IAS voor 2009 was €50.785. Er bestond echter een 15% kans dat eiser ook bij correct handelen van gedaagde de ziekte zou hebben opgelopen.	Rb. Maastricht 3 juni 2009	Zaaknr: 123686/ HA ZA 07-957
€ 48.717	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Amsterdam 24 juni 2009	LJN BJ5167
€ 50.000	-	Ernstige en ongeneeslijke vorm van kanker, die niet alleen lichamelijk maar ook geestelijk diepe sporen nalaat. (appèl ingesteld)	Ktr. Rb. Roermond 10 februari 2010	LJN BL3084 Rolnr. 09-1836 Smartengeldgids, nr. 45 supplement
€ 51.395	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm. (appèl ingesteld)	Rb. Den Haag 3 maart 2010	Zaaknr: 333691 / HA ZA 09-1002
€ 51.395	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Den Haag 17 maart 2010	NJF 2010, 174
€ 25.000	-	Matiging, omdat toekenning van volledig schadebedrag zou leiden tot een kennelijk onaanvaardbaar gevolg voor gedaagde. Geen vordering tot vergoeding van immateriële schade. (appèl ingesteld)	Rb. Utrecht 24 maart 2010	Zaaknr: 522462 AC EXPL 07- 2527 CL
€ 50.000	€ 5.041,80	Aansluiting gezocht- bij IAS-norm.	Rb. Rotterdam 26 mei 2010	LJN BN0602
€ 60.000	€ 14.143,15	Ziekteproces heeft aanzienlijk langer geduurd dan normaal (2 jaren). (appèl ingesteld)	Ktr. Rb. Middelburg 23 augustus 2010	Zaaknr: 185563 Rolnr: 09-2785
€ 50.000	€ 3.130,57	Aansluiting gezocht bij IAS-norm. (appèl ingesteld)	Rb. Rotterdam 29 september 2010	LJN BO2658
€ 50.000	€ 1.295,74	Aansluiting gezocht bij IAS-norm. (appèl ingesteld)	Ktr. Rb. Rotterdam 22 oktober 2010	LJN BP8595
€ 50.000	-	Bevestiging uitspraak rechtbank.	Hof Amsterdam 28 december	Zaaknr: 200.041.014/01

			2010	
€ 45.000	€ 1353,70	- Ernst en het verloop ziekte; - Korte levensverwachting; - Geleden pijn en verdriet; - Onzekerheid en de mogelijke andere negatieve emoties samenhangend met de diagnose mesotheliom; - Naderend levenseinde.	Hof Den Bosch 11 januari 2011	Zaaknummer: HD 103.004.559
€ 51.395	€ 5716	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Rotterdam 21 januari 2011	Zaaknummer: 1091273 \ CV EXPL 10-65645
€ 51.395	-	Aansluiting gezocht bij IAS-norm.	Rb. Rotterdam 11 februari 2011	Zaaknummer: 1116177 CV EXPL 10-28281

Vóór 2000 is te zien dat er diverse omstandigheden relevant werden geacht voor het vaststellen van de omvang van het smartengeld. Met name de uitspraken vanaf 2000 (na het vaststellen van een normbedrag door het IAS) laten zien dat er veelal aansluiting is gezocht bij dit normbedrag. De uitspraak van de Kantonrechter in Middelburg is de enige die aanzienlijk afwijkt van het normbedrag.¹¹ De rechtbank is als volgt tot een bedrag aan vergoeding van immateriële schade van € 60.000 gekomen:

"8.2 Smartengeld dient echter te worden toegekend met in achtneming van de omstandigheden van het individuele geval. Vergelijking met soortgelijke gevallen kan daarbij niet worden gemist. Met Van Vaardegem (eisende partij) neemt de kantonrechter het smartengeld dat Van Hese is toegekend als uitgangspunt. Dat beloopt geïndexeerd voor 2009 € 56.710,-. Hengst was toen hij overleed iets ouder dan Van Hese, maar zijn ziekteproces heeft aanzienlijk langer geduurd. Dat is voldoende reden om voor hem een hoger smartengeld te begroten. Het gevorderde bedrag van € 60.000,- komt billijk voor."

In het algemeen kan worden gesteld dat rechters wat betreft het bepalen van de vergoeding van immateriële schade aansluiten bij het normbedrag van het IAS, een (eenmalige?) uitzondering daar gelaten. Van Bob Ruers hebben wij vernomen dat tegen deze uitspraak van de Rechtbank Middelburg hoger beroep is ingesteld.

3. Vermogensschade

3.1 Algemeen

Vermogensschade komt voor vergoeding in aanmerking (art. 6:95 en 96 BW) en dient in beginsel concreet te worden begroot (art. 6:97 BW). Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de individuele omstandigheden van de benadeelde. Naast vergoeding van gemaakte kosten, kunnen nabestaanden in geval van een fatale ziekte aanspraak maken op vergoeding van schade door het derven van levensonderhoud en komen de kosten van lijkbezorging voor vergoeding in aanmerking (art. 6:108 BW).

¹¹ Ktr. Rb. Middelburg 23 augustus 2010, zaaknr. 185563, rolnr. 09-2785.

3.2 Vermogensschade in geval van mesothelioom

Het IAS heeft een standaardbedrag voor vermogensschade vastgesteld, waar van af kan worden geweken indien de benadeelde kan aantonen dat de werkelijk geleden schade hoger is. Het standaardbedrag ziet zowel op vergoeding van materiële schade van het mesotheliomslachtoffer zelf als op vergoeding van schade als gevolg van overlijden.

Over het vastgestelde bedrag aan vergoeding van vermogensschade valt in het algemeen lastig iets te zeggen. In de tabel zijn enkele bedragen vermeld, maar dit zijn er erg weinig. Er lijkt op dit punt veelal overeenstemming te bestaan tussen partijen, waardoor er geen bedragen in de uitspraak zijn opgenomen. In enkele zaken is wel een bedrag toegewezen, maar hier is geen duidelijke lijn in te zien. Daar afwijking van de standaardbedragen die zijn vastgesteld door het IAS mogelijk is, wanneer het daadwerkelijke bedrag aan schadevergoeding hoger dient te liggen, verrast dit niet.

4. Conclusie

Bij het vaststellen van het bedrag ter vergoeding van immateriële schade lijkt sinds 2000 in het algemeen aansluiting te worden gezocht bij het normbedrag van het IAS. De uitspraak van de Kantonrechter in Middelburg (€ 60.000) is de enige die aanzienlijk afwijkt van het normbedrag. Dit lijkt gezien de overige uitspraken een uitzondering te zijn.

Over het vastgestelde bedrag aan vergoeding van vermogensschade valt in het algemeen lastig iets te zeggen. Er lijkt op dit punt veelal overeenstemming te bestaan tussen partijen, waardoor er geen bedragen in de uitspraak zijn opgenomen.

